Project: Ik voel me

Literatuur

Identiteit, Groep 5-6

Het spannende boek *Ronja de roversdochter* dat je gaat lezen zit vol emotie. Aan de hand van deze klassieker onderzoeken de leerlingen verschillende gevoelens. Welke herkennen de leerlingen en welke zijn nieuw voor hen? Ze ontdekken hoe de gevoelens van de karakters worden beschreven door Astrid Lindgren en wat de hoofdpersonages allemaal voelen tijdens de avonturen die ze beleven en wat ze voelen voor elkaar. Ze onderzoeken hoe emoties weerspiegelen op je gezicht en wat de invloed is van anderen en van omstandigheden.
Naast het boek, worden de leerlingen geïnspireerd door illustraties, poëzie, liedjes en film. Ze verwerken de ontdekkingen en hun eigen gevoelens in verschillende creatieve schrijf-, teken- en speelopdrachten.

1. Informatie voor de leerkracht

Welkom!
Je gaat in de klas werken met het lesmateriaal van Cultuuronderwijs op zijn Haags (COH). Voor je aan de slag gaat leggen we je uit hoe je dit project tot een succes kunt maken.

Samen ontdekken
Onze cultuurlessen zijn gebaseerd op de didactiek van procesmatig werken, de leerlingen doorlopen hierbij een creatief proces. Zij worden zich bewuster van zichzelf, hun omgeving en ontdekken op een speelse manier hun creatieve vermogen. Met als kern dat je als leerkracht samen met de leerlingen beleeft, beschouwt, verbeeldt, bedenkt en maakt.

Houdingsdoelen
Bij de introductie, oriëntatie en opdrachten worden kennisdoelen en vaardigheidsdoelen benoemd. Onderstaande houdingsdoelen gelden in het algemeen:

- De leerling toont zich nieuwsgierig en proactief.
- De leerling kan positief-kritisch reflecteren op eigen werk en op dat van anderen.

Tips en aanbevelingen

- We raden je aan meer te lezen over de opzet van COH en het DNA van COH.
- Bekijk vooral ook de instructiefilmpjes over creatief proces en filosofisch gesprek.
- Overleg en deel je plannen met de ICC'er of je cultuurcoach.
- Wij adviseren je het hele project van tevoren door te lezen om je goed voor te bereiden en de mogelijkheden te ontdekken die het project biedt.
- Je kunt het lesmateriaal ook downloaden en printen. Gebruik het digibord voor het beeldmateriaal.
- Als richtlijn adviseren wij voor het doorlopen van het creatief proces in het hele project, zes tot acht lesmomenten in te plannen. Alle projecten hebben een introductie, oriëntatie en drie opdrachten. Je kunt ervoor kiezen het lesmateriaal aan te passen naar eigen wensen.
- Iedere opdracht heeft dezelfde opbouw: onderzoeken, uitvoeren en presenteren. De reflectievragen kunnen tijdens en na iedere fase van het creatief proces met de individuele leerling of de hele groep besproken worden.
- Nodig eens een kunstenaar in de klas uit. Die kan levendig en beeldend over zijn/haar/diens vak vertellen, aansluitend bij dit project. Het gerelateerde aanbod bij dit project vind je op onze site.
- Een bezoek aan een voorstelling, tentoonstelling of vaste collectie in een Haagse culturele instelling is ook van grote meerwaarde. Zie VONK voor het actuele aanbod.
- Bedenk ook van tevoren bij welke onderdelen je ouders en/of verzorgers kunt of wilt inschakelen. Het project gaat meer leven als er ook buiten de klas aandacht voor is.
- Maak foto's of filmpjes van de diverse presentatiemomenten en deel deze via de schoolwebsite, klassenapp of andere kanalen.

Projectspecifieke informatie

Over dit project
Aan de hand van het boek *Ronja de roversdochter* worden emoties geïnventariseerd en verkend, ook vanuit andere vormen van kunst zoals poëzie, animatiefilm en muziek. De leerlingen onderzoeken emoties aan de hand van voorbeelden uit het boek en hun eigen emoties. Het onderzoek verwerken ze op verschillende creatieve manieren.

Doelen
Er worden twee hoofddoelen geformuleerd die specifiek zijn voor het hele project. Dit zijn doelen op het gebied van kennis en vaardigheden. Aan het eind van het project worden deze doelen geëvalueerd met behulp van de succescriteria op het gebied van zelfregulering: de leerling kijkt terug en blikt vooruit.

Reflecteren
De reflectievragen bij de verschillende fases van het creatief proces kunnen tijdens en na iedere fase met de individuele leerling of de hele groep besproken worden. Zie ook de hand-out: Rollen van de leerkracht.

Taalonderwijs
Wil je woorden uit dit project koppelen aan taalonderwijs? Raadpleeg dan de begrippenlijst.

Benodigdheden
Bij elke opdracht staat een opsomming van benodigdheden weergegeven.

2. Introductie

Hoofddoel kennis	De leerling legt uit hoe verschillende emoties in verhalen kunnen worden beschreven.
Hoofddoel vaardigheid	De leerling verwerkt op verschillende creatieve manieren eigen emoties.

Benodigdheden

- het boek *Ronja de roversdochter*
- scan van hoofdstuk 1
- bijlage 1. Achtergrondinformatie over het boek en de auteur
- fragment uit de Zweedse film Ronja Rövardotter *(Ronja de Roversdochter)*

Aan de slag in de klas

Wie is Ronja?

1. Laat het boek *Ronja de roversdochter* dat jullie gaan lezen, zien. Kennen de leerlingen het boek? Het verhaal begint op de dag dat Ronja geboren wordt.

2. Bekijk en bespreek een fragment uit de Zweedse film *Ronja Rövardotter(Ronja de Roversdochter).*

- Wat hebben de leerlingen allemaal gezien?
- Wat voor soort boek denk je dat jullie gaan lezen?
- Roept het fragment gevoelens op? Welke?
- Schrijf de bevindingen op.

Tip: Er is een nieuwe serie van *Ronja de roversdochter* te zien op Netflix.

3. Lees hoofdstuk 1 voor. Vertel dat jullie het gaan hebben over emoties of gevoelens. In boeken lees je vaak over hoe de hoofdpersonen zich voelen.

- Welke emoties kwamen er in het hoofdstuk voor?
- Er zijn heel veel soorten gevoelens, welke gevoelens kennen de leerlingen nog meer?
- Wie voelt zich weleens bang? Wat kun je over dat gevoel vertellen?
- En wie voelt zich wel eens opgelucht?
- Bespreek de betekenis en vraag de leerlingen die dat willen, erover te vertellen.

3. Oriëntatie

Benodigdheden

- het boek *Ronja de roversdochter*
- een groot vel papier voor de poster (zie beschrijving onder)
- bijlage 2: Emotiespin

Aan de slag in de klas

Het filosofisch gesprek

In de oriëntatiefase van de les voer je naar aanleiding van de introductie een filosofisch gesprek. Dit is belangrijk voor het creatieve proces. Je kunt het filosofisch gesprek natuurlijk ook tijdens de andere lesonderdelen inzetten. Stel hierbij (een aantal van) onderstaande vragen:

- *Ben* je je gevoelens, of *heb* je gevoelens?
- Kun je je gevoelens (emoties) uitzetten?
- Zijn er gevoelens waar je je voor moet schamen?
- Bestaan er mensen die nooit boos zijn?
- Wat vind je ervan dat iemand aan je gezicht kan zien hoe je je voelt?

Oriëntatieopdracht

Emotiespin & poster

Astrid Lindgren beschrijft veel verschillende emoties in het verhaal. De leerlingen gaan zich aan de hand van een woordweb oriënteren op welke gevoelens (emoties) er zoal zijn en in het boek voorkomen. Gezamenlijk wordt er een emotieposter gemaakt, die gedurende het project kan worden aangevuld.

1. Schrijf de volgende woorden op het (digi)bord:
   trots – opgewonden – blij – jaloers – boos – opgelucht – verbaasd – bezorgd - bang
   Of zet de 'emotiespin' uit bijlage 2 klaar.

2. Neem een zo groot mogelijk vel papier voor de emotieposter, die een plek zal krijgen op de muur of het prikbord.
   Teken midden op het papier een cirkel waarin je met dikke stift schrijft: IK VOEL ME.
   Teken bovenaan de poster een blije emoticon en onderaan een verdrietige emoticon.

3. Vul de poster in overleg met de leerlingen en met behulp van de 'emotiespin' aan.
   Hoe teken je een emoticon 'jaloezie'? Welk personage uit hoofdstuk 1 had dit gevoel? Ken je het gevoel?

4. Laat de leerlingen de emoties die tijdens het voorlezen van *Ronja de roversdochter* voorbijkomen, voorzien van een passend gezichtje op de poster.
   Bepaal met de leerlingen wie de emotiegezichtjes ontwerpt, bijvoorbeeld telkens een ander tweetal of groepje, of laat dit klassikaal doen.
   De fijne gevoelens komen in de bovenste helft en de minder fijne gevoelens in de onderste helft. Schrijf er telkens het woord van de emotie bij.

   Tip: Breid tijdens de volgende projectopdrachten de emotieposter uit. Dit wordt niet telkens aangegeven in de lesbeschrijving, maar zoek zelf naar een goed moment voor deze activiteit.

*Lees ter voorbereiding op de volgende opdracht verder in het boek tot en met hoofdstuk 4.

Succescriterium	Bespreek met de leerlingen de opdracht(en): welke onderwerpen gaan zij onderzoeken de komende les of tijd? Formuleer vanuit het filosofisch gesprek en/of de oriëntatie-opdracht, samen met de leerlingen, een succescriterium waaraan zij werken. Een voorbeeld van een succescriterium bij dit project: De leerling verbeeldt verschillende emoties in een verhaalfragment, een liedtekst en een gedicht of toneelstukje.

4. Opdracht 1: Gezicht – Weerbericht

In deze opdracht zoomen we in op de gezichtsuitdrukking die bij een emotie past. Het vertrekpunt voor deze opdracht is hoofdstuk 4 van het boek *Ronja de roversdochter*. Aan de hand van het gedicht *Je gezicht* verkennen we emoties in verhalen en bij jezelf. In animaties zijn emoties duidelijk af te lezen van de gezichten. De leerlingen verkennen een animatie op uitdrukking van emoties. Aan de hand van een werkblad met fragmenten uit het voorleesboek analyseren de leerlingen de gevoelens van de verschillende personages.

Subdoel kennis	De leerling legt uit dat emoties vaak af te lezen zijn aan het gezicht.
Subdoel vaardigheid	De leerling verbeeldt een verhaalfragment met de focus op een eigen emotie.

Benodigdheden

- het voorleesboek *Ronja de roversdochter*, hoofdstuk 4
- scan van hoofdstuk 1 versie 1 *Ronja de roversdochter*
- scan van hoofdstuk 1 versie 2 *Ronja de roversdochter*
- *Ronja de Roversdochter* - officiële trailer Engelstalige animatieserie
- werkblad met het gedicht *Je gezicht* van Jan 't Lam (voor elke leerling een kopie)
- kopieerblad met leesfragmenten uit *Ronja de roversdochter* (voor elke leerling een kopie)
- tekenpapier en potlood/kleurpotloden

Aan de slag in de klas

Doorloop de vaste onderdelen binnen elke projectopdracht: onderzoeken, uitvoeren en presenteren.

*Lees ter voorbereiding op de volgende opdracht verder in het boek tot en met hoofdstuk 4.

Onderzoeken

Geanimeerde emoties

1. Laat de twee scans van hoofdstuk 1 zien met verschillende illustraties:

- scan van hoofdstuk 1 versie 1 *Ronja de roversdochter*
- scan van hoofdstuk 1 versie 2 *Ronja de roversdochter*

Welke tekeningen spreken de leerlingen het meest aan en waarom?
In welke versie zien de leerlingen het duidelijkst de emoties uit hoofdstuk 1 terug?

2. Bekijk en bespreek de trailer van de animatieserie van Ronja. (Van Studio Ghibli Amazon Series HD - 2017)

- Welke emoties die in de Introductie en Oriëntatie naar voren zijn gekomen, herken je?
- Is er een verschil in hoe je emoties herkent als je kijkt naar een animatie of als je erover leest?
- Hoe denk je dat jij eruitziet als je die emotie voelt?

Laat aan elkaar de emotie-uitdrukkingen zien op je gezicht.

Weerbericht op je gezicht

Laat het gedicht *Je gezicht* van Jan ’t Lam op het digibord zien.

Je gezicht
Is je eigen weerbericht
Als je in de spiegel kijkt
Kun je je eigen bui zien hangen

Laat een leerling die dat wil het gedichtje lezen en bespreek het met elkaar: kunnen anderen vaak aan je gezicht zien hoe je je voelt? Wat kunnen de leerlingen zeggen over de uitdrukking: ‘de bui zien hangen’?

Emotie-uitdrukkingen
Deel het kopieerblad uit waar regels tekst uit hoofdstuk 4 staan. Laat de leerlingen in kleine groepjes bij elk stukje tekst bespreken welke emotie ze herkennen en hoe die staat omschreven.

Let op: Dat gebeurt vaak met een uitdrukking. Kennen de leerlingen de omschrijving of de uitdrukking? Bespreek het klassikaal na.

Tip: Laat elk groepje de emotieposter aanvullen met een emoticon die een van de gevoelens uit deze opdracht laat zien.

Uitvoeren

Volg onderstaande stappen om het project uit te voeren:

1. Deel het werkblad met het gedicht van Jan ’t Lam uit.

2. Onder het gedichtje staan twee open schrijfregels. Geef de opdracht (individueel) om het gedicht langer te maken, te beginnen met 'Mijn gezicht staat op ... '. De regels hoeven niet te rijmen en de leerling mag zelf het aantal regels bepalen. Denk ook aan de uitdrukkingen die de schrijfster heeft gebruikt (zie kopieerblad).

3. De leerlingen mogen in de afbeelding van Ronja het bijbehorende gezichtje tekenen, zoals ze dat ook bij de emotiecirkel in de introductieopdracht hebben gedaan. Denk daarbij aan hoe de emoties in de animatie werden weergegeven.
   Optie: Laat de leerlingen hun tekeningen aanvullen met bijvoorbeeld andere personages uit het boek of de omgeving, etc.

Presenteren

Geef leerlingen die dat willen een beurt om hun dichtregels voor te lezen, en bespreek het:

- Wat voor gezichtsuitdrukking heb je daarbij?
- Herkennen de anderen het gevoel? Waaraan? Aan de dichtregels of de gezichtsuitdrukking?

Laat de leerlingen hun gedichten en tekeningen ophangen.

*Lees voor de volgende opdracht verder tot en met hoofdstuk 8.

Reflecteren

Reflectie subdoelen	Welke woorden beschreven jouw emotie het best?
Reflectie proces	Wat gebeurde er met je emotie toen je die ging omschrijven?

5. Opdracht 2: Vriendschap?

Let op: Dit project kan gedaan worden zodra hoofdstuk 8 uit *Ronja de roversdochter* is voorgelezen. Centraal staat de vraag wat de verhouding is tussen Ronja en Birk.

Subdoel kennis	De leerling herkent verschillende emoties in (lied)teksten.
Subdoel vaardigheid	De leerling schrijft een eigen liedtekst over vriendschap, waarbij verschillende emoties aan bod komen.

Benodigdheden

- digibord om de liedjes te laten horen
- *Kom erbij!* – Kinderen voor Kinderen
- *Vriendenlied* - Friends for Life

Aan de slag in de klas

Doorloop de vaste onderdelen binnen elke projectopdracht: onderzoeken, uitvoeren en presenteren.

Onderzoeken

Broer en zus?

Bespreek met elkaar wat Ronja en Birk eigenlijk van elkaar vinden aan de hand van onderstaand fragment:

[3e pagina van hoofdstuk 8]

'... En daar was Birk. Zoals hij had beloofd. Hij lag languit op een platte steen in de zon. Ronja wist niet of hij sliep of wakker was. Ze pakte een steen en gooide die in het water om te kijken of hij de plons zou horen. Dat deed hij en hij vloog overeind en liep haar tegemoet.

"Ik heb lang gewacht", zei hij. Opnieuw voelde Ronja een golf van vreugde door zich heen gaan omdat ze een broer had die op haar wachtte.

Nu stond ze naast hem. Ze voelde het voorjaar overal om zich heen, zelfs binnen in haar, en ze stootte een lange, doordringende vreugdekreet uit.'

- Birk en Ronja waren in het begin niet altijd aardig tegen elkaar, waarom niet?
- Ben je zelf ook bevriend met iemand die je eerst niet leuk vond?
- Voelt een echte vriendschap als broer en zus?
- Of zijn broers en zussen altijd vrienden?
- Kun je het verschil benoemen tussen vriendschapsgevoelens of verliefdheidsgevoelens?

Vriendschaplied

Over vriendschap zijn heel veel liedjes gemaakt.

Luister met elkaar naar de liedjes:

- *Kom erbij* – Kinderen voor Kinderen
- *Vriendenlied* - Friends for Life
  - Waar gaan deze liedjes over?
  - Welk liedje spreekt je het meeste aan en waarom?
  - Wat zijn overeenkomsten en wat zijn verschillen tussen de liedjes?
  - Lijken jij en je vrienden op elkaar of juist niet?

Uitvoeren

Ons Vriendenlied!
De leerlingen gaan (in tweetallen) minimaal twee strofes schrijven voor hun eigen vriendenlied.
Dit mag ook in de vorm van een rap, gedicht of 'spoken word'.

Tip: Voor een uitleg en voorbeelden van spoken word zie: spoken word op huisvangedichten.nl

1. Bespreek nogmaals de relatie tussen Ronja en Birk. Hoe is het verloop ervan? Zijn ze meteen vrienden?

2. Geef de leerlingen in tweetallen de opdracht een lijst te maken. Ze verdelen het blad in twee delen. Op de ene helft schrijven ze woorden op die ze vinden passen bij de gevoelens als je iemand niet aardig vindt, op de andere helft schrijven ze woorden op die bij vriendschap horen. Denk ook aan de emotie-uitdrukkingen uit opdracht 1.

3. Verwerk de twee lijstjes in de twee strofes. Bijvoorbeeld de eerste strofe gaat over de ontmoeting en de emotie die daar bij past, de tweede strofe over de vriendschap die ontstaat.

Presenteren

De leerlingen presenteren hun lied, rap, gedicht of spoken word aan elkaar. Geef ze de tijd om hun voordracht voor te bereiden. Hebben ze muziek nodig, of andere aankleding?

Optie:
Organiseer aan het einde van de deze opdracht een klein debat over de vraag of wat er tussen Ronja en Birk speelt, vriendschap is of toch beginnende verliefdheid. Verdeel de klas in twee groepen en laat ze voor- en tegenargumenten bedenken.

*Lees voor de volgende opdracht verder tot en met hoofdstuk 12.

Reflecteren

Reflectie subdoelen	Met welke woorden of uitdrukkingen heb je de emoties beschreven in jouw lied?
Reflectie proces	Welke emoties vond je het moeilijkst om over te schrijven?

6. Opdracht 3: Binnenstebuiten

Deze opdracht kan gedaan worden zodra hoofdstuk 12 uit *Ronja de roversdochter* is voorgelezen.

In deze opdracht worden de leerlingen aan de hand van de trailer van de film *Binnenstebuiten* (Inside Out) meegenomen naar de binnenkant van ons brein, waar emoties strijden om naar 'buiten' te komen. Het gedicht *Betere raad* zoomt in op de emotie ´boos´.

Subdoel kennis	De leerling legt uit dat emoties kunnen worden veroorzaakt door omstandigheden of anderen.
Subdoel vaardigheid	De leerling geeft vorm aan de werking van emoties in een gedicht of toneelscène.

Benodigdheden

- scan van pagina 109 uit het boek
- bijlage 3 met het gedicht van Bas Rompa en het gedicht van Hans en Monique Hagen
- filmtrailer *Binnenstebuiten* van Pixar 2015 en eventueel de dvd van de film

Aan de slag in de klas

Doorloop de vaste onderdelen binnen elke projectopdracht: onderzoeken, uitvoeren en presenteren. Aan het eind van deze opdracht staan evaluatievragen die betrekking hebben op het hele project.

Onderzoeken

Doorloop de volgende stappen:

1. Herlees het fragment uit hoofdstuk 9 waarin Ronja heel erg boos wordt op haar vader: bladzijde 108 vanaf 'Kijk daar eens' tot bladzijde 110 bovenaan 'Het leek wel of Mattis haar niet hoorde. Of ze voor hem niet meer bestond.' (Of laat een leerling dit fragment voorlezen.)
   Bespreek kort:

- Waarom is Ronja zo boos op haar vader?
- Denkt Ronja eerst goed na voordat ze in boosheid uitbarst?

2. Laat nu de trailer zien van de film *Binnenstebuiten* (Inside Out – Pixar/Disney – 2015).
   Korte schets van de film: *In Headquarters, het controlecentrum in de geest van de 11-jarige Riley, zijn vijf emoties hard aan het werk onder leiding van de hardwerkende optimist Plezier. Terwijl ze samenwerkt met haar collega-emoties Angst, Woede, Afkeer en Verdriet, wil Plezier ervoor zorgen dat Riley vooral gelukkig blijft.*

   In de trailer zien we Riley aan tafel met haar ouders, terwijl een goedbedoeld gesprekje volkomen uit de hand loopt: Riley krijgt enorme ruzie met haar vader, net als Ronja in de zojuist herlezen passage.

3. Onderzoek met de leerlingen wat er gebeurt aan de hand van de volgende vragen:
   - De trailer eindigt met het woord 'emoties´ – wat wordt daarmee bedoeld?
   - Denken jullie dat er in je hersens echt op knopjes wordt gedrukt?
   - Welke emoties zitten er in Rileys hoofd? (Plezier, Angst, Woede, Afkeer en Verdriet)
   - Welke emoties zitten er in jouw hoofd?

4. Projecteer de scan van de illustratie op pagina 109 uit het boek op het digibord.
   Bespreek de illustratie na aan de hand van bijvoorbeeld onderstaande vragen:

- Waarin lijkt deze illustratie uit het boek van Ronja op de scène die je net zag in de trailer van *Binnenstebuiten*? (dochter, boos op vader, moeder links, vader rechts)
- Zal de boosheid van Riley snel weer overgaan, denk je?
- Zal de boosheid van Ronja snel weer overgaan, denk je?

Optie: Bekijk, als je in het bezit bent van de film (bibliotheek, Netflix), de eerste zes minuten van de film waarin de emoties worden geïntroduceerd.
Tips: Bekijk eventueel de hele film. De film geeft veel herkenbare momenten om nog terug te grijpen op wat er tijdens dit project is geleerd.
De smaak te pakken? Bekijk ook *Binnenstebuiten 2.*

Uitvoeren

Kies een van de volgende opdrachten of doe ze allebei.

Ben je boos, pluk een roos!

1. Als je boos bent, wil je vaak snel weer vrolijk worden. Deze twee gedichten kunnen je misschien helpen. Zet de gedichten uit bijlage 3 klaar op het digibord en lees ze voor.
2. Geef de leerlingen de opdracht een andere manier te bedenken om van je boosheid af te komen en dit te beschrijven door een nieuw einde van één van de twee gedichten te maken.

Tweestrijd uitspelen

1. Lees nog een keer bladzijde 58 tot en met de eerste alinea van blz. 59 uit hoofdstuk 5. Daarin heeft Ronja een zelfde soort tweestrijd als Riley in de film. Bespreek het na. Hoe zou jij reageren?

2. Geef de leerlingen de opdracht in drietallen een korte scène voor te bereiden. Een leerling speelt Ronja, de andere twee spelen de stemmetjes in haar hoofd. Eén is de negatieve, boze stem en de andere speelt de positieve stem. Het zogenaamde engeltje en duiveltje in je hoofd.

   Zij gaan in gevecht met elkaar. Het 'engeltje' probeert te overtuigen dat het best meevalt en welke positieve eigenschappen Mattis heeft als vader, dat een rover zijn niet erg is, spreekt moed in en pept op. Het 'duiveltje' doet net het omgekeerde. Ronja mag hierop reageren, met emotie en met tekst.

Presenteren

Kies een van de volgende presentatiemogelijkheden, afhankelijk van welke opdracht je hebt gedaan bij uitvoeren.

- Laat de gedichten aan elkaar horen. Welke manieren om van je boosheid af te komen hoor je nog meer?
- Laat de stukjes aan elkaar zien. Wordt de tweestrijd goed uitgespeeld?

Reflecteren

Reflectie subdoelen	Wat heb je ontdekt over hoe emoties werken?

Evalueren

Bespreek met de leerlingen het doorlopen proces aan de hand van onderstaande vragen:

- Ben je je meer bewust geworden van de rol van gevoelens (emoties) in verhalen (boeken, films)?
- Vraag jij je tijdens het lezen van een boek wel eens af: "Waarom doet deze persoon nu zo?"
- Kan een goed boek of goede film zonder gevoelens (emoties)? Waarom wel/niet?
- Wat herken je van Ronja of Birk in jezelf?

Eindreflectie: zelfregulatie terugkijkend	Welke creatieve manier om emoties te beschrijven past het beste bij jou?
Eindreflectie: zelfregulatie vooruitkijkend	Welke emotie zou je de hoofdrol willen geven in een nieuw verhaal?